

NOTY O SENACIE

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Udział Senatu III RP w życiu Polaków za granicą

KANCELARIA SENATU
UL. WIEJSKA 6 | 00-902 WARSZAWA
TEL. 22 694 90 34 | FAX 22 694 93 06
senat@senat.gov.pl
www.senat.gov.pl

W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PRZYKŁADAŁ OGROMNĄ WAGĘ DO SPRAW EMIGRACJI I UTRZYMYWANIA WIĘZI Z LICZNYM JUŻ WÓWCZAS WYCHODŹSTWEM. Podejmowano różnorodne działania, mające zintegrować rzesze emigrantów i Polaków mieszkających poza krajem.

W 1929 r. odbył się I Zjazd Polaków z Zagranicy. Powołano wówczas Radę Organizacyjną, koordynującą inicjatywy służące sprawom polonijnym. Jej prezesem został marszałek Senatu Juliusz Szymański. Podczas II zjazdu, w 1934 r., powstał Światowy Związek Polaków z Zagranicy „Światpol”, skupiający większość środowisk polonijnych. Na jego czele stanął marszałek Senatu Władysław Raczkiewicz. „Światpol” dążył do wzmocnienia więzi polskiego wychodźstwa z krajem, współpracował z organizacjami oświatowo-kulturalnymi na obczyźnie, zbierał fundusze i dofinansowywał wydawnictwa polonijne dla krzewienia polskości i utrzymania poczucia tożsamości narodowej, zwłaszcza wśród młodego pokolenia urodzonego na emigracji.

NAWIĄZUJĄC DO TRADYCJI OKRESU MIĘDZYWOJENNEGO, ODRODZONY W 1989 R. SENAT PONOWNIE OBJĄŁ OPIEKĄ POLAKÓW ŻYJĄCYCH POZA OJCZYZNĄ. W 1990 r. powołano do życia Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, którego prezesem został marszałek Senatu I kadencji Andrzej Stelmachowski.

Marszałek Senatu jest patronem honorowym wielu inicjatyw na rzecz Polonii, a także ważnych wydarzeń z udziałem rodaków z zagranicy. Głównie dzięki pracom Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą Senat dba o utrzymanie więzi z krajem przez Polaków i osoby polskiego pochodzenia zamieszkałe za granicą. Interesuje się ich aktualnymi problemami i statusem prawnym w krajach zamieszkania. Inicjuje aktywność i współpracę środowisk polonijnych i polskich w świecie. Dbą o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego, narodowej tradycji i obyczaju. Częste spotkania i wizyty przedstawicieli organizacji polonijnych w Senacie są doskonałą okazją do zapoznania się z aktualną sytuacją w środowiskach, które reprezentują, z ich problemami i potrzebami. Spotkania z komisją stały się nieodłącznym elementem wizyt przedstawicieli Polonii i Polaków z zagranicy w naszym kraju.

W PIERWSZYCH LATACH SENAT SKUPIŁ SIĘ NA POMOCY NASZYM RODAKOM ZAMIESZKAŁYM W KRAJACH BYŁEGO ZWIĄZKU RADZIECKIEGO. Później rozszerzył swe działania na wsparcie oświaty polonijnej i polskiej w świecie, polonijnych instytucji kulturalnych, organizację letniego wypoczynku dzieci i młodzieży, kształtowanie postaw młodego pokolenia, pomoc socjalną i charytatywną dla osób starszych i potrzebujących. Senat odegrał zatem ważną rolę w procesie odradzania się polskości za naszą wschodnią granicą, a także w równie istotnych pracach na rzecz krzewienia kultury

i języka polskiego w świecie. Dzięki Senatowi i jego współpracy z sektorem pozarządowym w kraju i ze środowiskami polskimi na Wschodzie dynamicznie, choć nie bez problemów, rozwijają się oświata i kultura, ożywiły się bezpośrednie kontakty Polaków ze Wschodu z ojczyzną, w tym szczególnie dzieci i młodzieży z polskich rodzin. Powstało wiele tytułów prasy polskiej, redakcji programów radiowych i telewizyjnych.

Dużą rolę w umacnianiu pozycji Polski oraz polskości poza granicami są **INICJATYWY WŁASNE ŚRODOWISK POLSKICH NA WSCHODZIE**. Pomoc kierowana do nich przez Prezydium Senatu służy przede wszystkim pobudzaniu i wspieraniu działań Polaków w sferze oświaty i kultury, w rozwoju małej przedsiębiorczości, doskonalenia zawodowego, rolnictwa, samorządności, sprzyja upowszechnianiu wiedzy o obowiązujących uregulowaniach prawa międzynarodowego, dotyczących standardów ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych.

WSPÓŁPRACA ZE ŚRODOWISKAMI POLONIJNYMI Z ZACHODU MA ODMIENNY CHARAKTER. Polonia żyjąca w państwach o ugruntowanych systemach demokratycznych może swobodnie się organizować i zdobywać doświadczenie w działalności społecznej, kulturalnej, a nawet politycznej. Nasi rodacy oczekują przede wszystkim, że Polska wesprze ich działania w krajach osiedlenia, mające zwiększyć prestiż polskiej grupy etnicznej i kształtować w ten sposób pozytywny wizerunek naszego kraju za granicą.

Senat, troszcząc się o naszych rodaków poza granicami, zwłaszcza na Wschodzie, przeznaczal znaczne (ostatnio rokrocznie ok. 75 mln zł) środki z budżetu Kancelarii Senatu na opiekę nad Polonią i Polakami za granicą, w tym na budowę i remonty szkół polskich, domów kultury polskiej oraz siedzib organizacji polonijnych w różnych krajach świata. Doceniając wagę problemu, Izba wspierała starania środowisk polonijnych o zapewnienie warunków lokalowych dla ich działalności. W wielu krajach Europy Wschodniej i Środkowej, Azji i Ameryki Łacińskiej powstały domy polskie, które odpowiadają lokalnym potrzebom organizacji polonijnych.

ISTOTNYM PRZEŁOMEM W POLITYCE POLSKI WOBEC POLAKÓW ŻYJĄCYCH ZA GRANICĄ BYŁY INICJATYWY LEGISLACYJNE, podjęte przez Senat IV kadencji i następnie przyjęte przez Sejm. Jedną z nich przyznała prawo powrotu do Polski wszystkim repatriantom, szczególnie z Kazachstanu i obszarów azjatyckich. Dzięki drugiej Polacy zamieszkali poza Polską mogą brać udział w II turze wyborów prezydenckich. Proces legislacyjny ustaw: o obywatelstwie polskim, o Karcie Polaka i o ustanowieniu 2 maja Dniem Polonii i Polaków za granicą nie został wówczas zakończony, ponieważ upłynęła kadencja parlamentu. Senat V kadencji powrócił do inicjatywy **USTANOWIENIA 2 MAJA DNIEM POLONII I POLAKÓW ZA GRANICĄ**. Ustawę Sejm uchwalił w 2002 r. Inicjatywa ta nawiązuje do przedwojennej tradycji obchodzenia Dnia Opieki nad Rodakami na Obczyźnie. Jest też realizacją jednej z uchwał podjętych przez II Zjazd Polonii i Polaków z Zagranicy. W VI kadencji Senatu, w 2008 r. weszła w życie **USTAWA O KARCIE POLAKA**, uchwalona z inicjatywy rządu, wprowadzająca ułatwienia i przywileje dla naszych rodaków zamieszkałych na Wschodzie, m.in. pozwolenie na wielokrotne przekraczanie granicy, refundację kosztów wizy, dostęp do polskiej edukacji.

W 2002 r. powołano **POLONIJNĄ RADĘ KONSULTACYJNĄ PRZY MARSZAŁKU SENATU**, składającą się z przedstawicieli największych organizacji polonijnych i polskiej mniejszości na wszystkich kontynentach. Kadencja Rady pokrywa się z kadencją Senatu. Do zadań Rady należy wyrażanie opinii w sprawach istotnych dla Polonii i Polaków za granicą oraz na temat projektów aktów normatywnych dotyczących tych środowisk. Prezydium Senatu uwzględniało stanowisko Rady przy ustalaniu kierunków działań i priorytetów finansowania zadań zleconych w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą. Ograniczenie przeznaczzonego na potrzeby Polonii budżetu Kancelarii Senatu w 2012 r. spowodowało konieczność przededefiniowania zadań Senatu i jego organów w sprawach dotyczących współpracy z Polonią, emigracją i Polakami za granicą, a także współdziałania z Polonijną Radą Konsultacyjną.